

Laurentien van Oranje - Foto: RVD - Martijn Beekman

Dag van de Filantropie nadert met rasse schreden

Groei bij nalatenschappen en
loterijen, minder bij huishoudens

Door: Redactie WvF

04-06-2026

Filantropie Bericht

Laurentien van Oranje is de prominente gaste tijdens de Dag van de Filantropie op vrijdag 26 juni aan de VU Amsterdam. Zij zal de vijftiende editie van het Geven in Nederland (GIN) onderzoek in ontvangst nemen en spreken over de veerkracht van maatschappelijke betrokkenheid in Nederland. Maar eerst licht René Bekkers, hoogleraar filantropie, vast een tipje van de sluier op. Welke bronnen van bijdragen laten groei zien, welke blijven achter?

Eerst het gevreesde inflatiespook. De onderzoeksresultaten van GIN zijn gebaseerd op het jaar 2024. Heeft de filantropie in Nederland last gehad van de inflatie in de afgelopen jaren? Het antwoord van Bekkers: 'totaal niet'. Eigenlijk ziet hij zelden of nooit een directie relatie tussen inflatie en het percentage van de Nederlandse bevolking dat geeft aan goede doelen. Inflatie is wel een vervelend gegeven voor de uitgavenkant. Goede doelen kunnen dan minder doen.

Uit de vorige editie van het GIN-onderzoek bleek dat Nederlanders in 2022 totaal voor € 5,3 mrd weggaven. Zoals verwacht wil Bekkers niet vooruitlopen op de resultaten van de nieuwe onderzoekronde. Wel blijkt na enig doorvragen dat de groei vooral zit bij nalatenschappen en loterijen, en in mindere mate bij huishoudens. Opvallend is dat de vermogensfondsen achterblijven. Hoe zit het met de kwaliteit van de onderzoekdata per geefbron?

Huishoudens

Bij de groep huishoudens in Nederland zijn de data gebaseerd op ‘een representatieve groep’ mensen die bereid is vragenlijsten in te vullen. Dit panel bestaat voornamelijk uit mensen van Nederlandse herkomst. Lastig is om de groep van niet-Nederlandse herkomst – circa 25% van de bevolking – te bereiken, vooral het deel dat islamitisch is. Bekkers heeft het idee dat de bijdragen uit deze groepen veel hoger zijn dan hij in de enquêtes terugziet.

Goede-doelenorganisaties ontvangen steeds meer inkomsten uit nalatenschappen. Hier lonkt de tot de verbeelding sprekende ‘Platina eeuw van de filantropie’. Het verhaal is bekend: in de komende decennia is sprake van een majeure vermogensoverdracht van de ene naar de andere generatie. Volgens Bekkers bevestigen de nieuwe cijfers deze aanname. In het gunstigste scenario schuift er vanaf 2040 minstens € 2,5 mrd per jaar van de ene naar de andere generatie.

Andere geefbronnen

Het onderzoek naar bedrijven maakt onderscheidt tussen ondernemingen die vennootschapsbelasting betalen en de veelal kleinere bedrijven die dat niet doen, de zogenaamde IB-ondernemers. De grootste bedragen aan sponsoring blijken afkomstig van bedrijven die vennootschapsbelasting betalen. Een groot deel van MKB-bedrijven betreft eenmanszaken. De bijdragen van ondernemers met een eenmanszaak zijn meegeteld als giften van particulieren als zij geen vennootschapsbelasting betalen. Veel bedrijven in het midden- en kleinbedrijf – de motor van de Nederlandse economie – zijn familiebedrijven. Vergeleken met andere bedrijven van dezelfde omvang en in dezelfde sector blijken familiebedrijven meer *om niet* te doneren.

Dan de vermogensfondsen. Zij hoeven hun belegd vermogen niet te rapporteren. Het Centrum voor Filantropische Studies heeft het grootste deel van de bestedingen van vermogensfondsen in kaart via jaarverslagen. Daarnaast helpt de vereniging van Fondsen in Nederland mee om een vragenlijst te verspreiden onder de ruim 360 fondsen en foundations die lid zijn van de FIN. Daar zitten enkele grote fondsen bij.

De Ikea Foundation is het grootste fonds in Nederland en verantwoordelijk voor de helft van de bestedingen die Geven in Nederland in kaart heeft. Op grond van een steekproef uit het ANBI-register schat Bekkers het totale aantal vermogensfondsen in Nederland op 5.910. Daar zitten heel veel kleintjes tussen.

De bijdragen van goede-doelenloterijen aan filantropie zijn toegenomen in de afgelopen jaren. Bekkers verwacht dat de goede-doelenloterijen in Nederland in de komende jaren met hun afdrachten aan goede doelen een nog grotere speler worden.

Prof. dr. René Bekkers

Tijdens de Dag van de Filantropie zijn er ook expertsessies?

Bekkers: ‘Zeker. Eén ervan gaat over de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren. Hun geefgedrag in financiële zin is lager dan die van jongeren twintig jaar terug. Daar staat tegenover dat ze vaker vrijwilligerswerk doen dan jongeren twintig jaar terug. Met als kanttekening dat de levens van iedereen drukker zijn geworden wat leidt tot minder loyaliteit. Vrijwilligersorganisaties spelen al decennia in op deze trend die geldt voor alle leeftijdsgroepen.’

‘Een andere expertsessie gaat over de maatschappelijke betrokkenheid van familiebedrijven. De betrokkenheid van de familie speelt een grote rol bij maatschappelijk verantwoord ondernemen en kan daarnaast een stabiliserende actor zijn. We zien lokale betrokkenheid en een hoger niveau van giften zonder tegenprestatie. Het betreft vaak kleinere bedrijven die niet gelijkelijk verdeeld zijn over alle sectoren. Veel familiebedrijven zijn actief in de bouw en de handel.’

Waar zit de vernieuwing van het Geven in Nederland onderzoek editie 2026?

‘Dit keer hebben we de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren onderzocht. We hebben naast traditionele vormen van filantropie ook allerlei andere vormen van maatschappelijke inzet gemeten. Denk aan online vrijwilligerswerk, maatschappelijk bewust consumeren en politiek activisme. Conceptuele helderheid blijft geboden. Geeft iemand aan UNICEF of aan de *crowdfunding* campagne van een familielid? Ook is sprake van verdieping: we maken als Centrum voor Filantropische Studies een ontwikkeling door van verzamelaar van data naar sociaalwetenschappelijke onderzoeker.’

‘Een opsteker is extra financiering van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek. Met € 800.000 kunnen we vijf jaar lang drie onderzoekers aan het werk zetten. Dit biedt ons extra mogelijkheden om wetenschappelijk onderzoek te doen. Bijvoorbeeld over de vraag waarom welgestelde mensen een kleiner deel van hun vermogen geven aan goede doelen dan minder welgestelden. Een prangende vraag in het licht van het recente onderzoek van het Centraal Planbureau. Daaruit blijkt dat de vermogensongelijkheid tussen huishoudens blijft groeien.’

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in